

SZEGED KÉPZŐMŰVÉSZETE AZ V. DÉLALFÖLDI TÁRLAT TÜKRÉBEN

A Magyar Képzőművészek Szövetsége 1964-ben határozatot hozott a vidéki képzőművészeti élet átszervezésére. Ennek kapcsán egy-egy tájegység volt munkacsoportjait összevonták és ezeknél tágabb jogkörű, tekintélyesebb szervezeteket hoztak létre. Így alakult meg — többek között — 1964 tavaszán a Dél-magyarországi Képzőművészek Területi Szervezete, melybe Szeged város, Csongrád és Békés megye legjobb festői, grafikusai és szobrászai tartoznak.

A délalföldi képzőművészekről szólva, felvetődik a kérdés, vajon mi jellemzi e vidék festőinek és szobrászainak munkásságát, melyek azok a jegyek és értékek, amelyek meghatározzák s kijelölik helyét az ország képzőművészetében? Úgy vélem erre a kérdésre elsősorban a délalföldi tárlatok adták meg a választ, beleértve az ideai kiállítást is. Ezek az évenként mintegy száz művet felsorakoztató bemutatók reális hűséggel adtak képet — a mostani tárlat is — hazánk délalföldi térségének jellegzetes s egyben változó, fejlődő természeti és társadalmi viszonyairól. A bemutatott műveken keresztül megcsodálhattuk az Alföld ezerszínű, hangulatokban bővelkedő profilját. Így a festményeken hol borús egű, sík vidékek, hol meg napsütéses folyópartok tűnnek elénk. A tájbrázolásokon kívül a művészek érdeklődéssel fordultak az alföldi ember és annak szűkebb környezete felé. Férfiak és nők pihenés vagy munka közben egyaránt helyet kapnak műveiken.

Az eddigi kiállítások és az ideai délalföldi tárlat karakterét nemcsak a Szegedtől Gyuláig húzódó vidékünk életéből vett jelenetek biztosítják, hanem az alföldi mesterek: Tornyai, Koszta, Rudnay mélyzengésű, illetve Nyilasy, Károlyi, Dinnyés lírai hangvételű festészeti örökségének megbecsülése és továbbfejlesztése is. Ebben a vonatkozásban olyan köztiszteltetben álló művészeket veszítettünk el az elmúlt öt év során, mint Kohán György és Vlasics Károly, akik a délalföldi tárlatok neves szereplői voltak. Sőt, Kohán, aki bekövetkezett haláláig művészeti titkára volt a szervezetnek, nemcsak emberi-művészi, de hivatalos funkciója révén is a vezére, zászlóvivője lett a délalföldi képzőművészeknek.

Ahhoz, hogy a dél-magyarországi ábrázolóművészek helyét és szerepét országos viszonylatban meghatározhassuk, szükséges a szervezeten belüli területek, városok művészi fejlődésének elemzése is. Minthogy az V. Délalföldi Tárlat szegedi bemutatásáról beszélünk, indokolt, hogy figyelmünket a szegedi festők, szobrászok eddigi és mostani munkássága felé fordítsuk.

Bár a mennyiségi számarányok kevésbé tartoznak bele az értékítéletek kategóriába, mutatóik mégsem mellőzhetők. Ugyanis a dialektika törvényei szerint ezek egy bizonyos ponton minőségi változásokba csapnak át. Így látjuk ezt Szeged képzőművészetének fejlődésénél is. Az elmúlt öt év alatt rendezett délalföldi tárlatokon átlagosan 20 szegedi művész szerepelt. Ezzel szemben a vásárhelyiek kb. 15, a Csongrád—Békés megyeiek pedig általában 12 művésszel képviseltették magukat. Az I. Délalföldi Tárlaton Tornyai mai örökösei „vitték a prímet”. A második kiállításon azonban már Dömötör János is azt állapíthatta meg katalógus-előszavában, hogy „... a mostani kiállítás egyenletesebb és szellemében összeforrottabb. A szegedi és Békés megyei művészek hangsúlyosabb szerepet töltenek be” mint a múlt évi tárlaton.

Az V. Délalföldi Tárlat tükrében, illetve a legutóbbi évek fejlődési vetületében ítélve meg a mostani helyzetet, véleményem szerint a szegedi képzőművészek ma már méltó kiállítótársaivá lettek a vásárhelyieknek, s következképp az ideai V. Délalföldi Tárlat jellegét, értékeit elsősorban e két szomszédváros művészei adták meg. Úgy vélem, Szeged tárlatlátogató közönsége kiállításról kiállításra járva tapasztalhatja azt az örömteljesényt, hogy Tisza-parti városunk képzőművészete „nagykorúvá” vált. Felnőtt és elérte azt a szintet, amelyet Dél-Magyarország festészetében,

szobrászatában be kell töltenie. Ha csak két olyan demonstratív bemutatkozóra utalok, mint amilyen a szegedi képzőművészek 1967-es Nemzeti Galéria-i kiállítása volt és amilyen a most jubiláló, országos jellegű X. Szegedi Nyári Tárlat lesz — ez elég bizonyíték arra nézve, hogy helyi ábrázolóművészetünk immár kilépett a lokális zártág kereteiből és hazai képzőművészetünkben való aktív létjogosultságára, eddig elért eredményeivel szolgált rá, s hívta fel magára a közfigyelmet. Ha a budapesti kollektív szereplés és az idei, jubileumi nyári tárlat fontos határkövei helyi képzőművészetünk fejlődésének, úgy az ezekhez vezető egyes állomásoknak tekinthetjük azokat az önálló kiállításokat, amelyeket a szegedi festők, szobrászok, grafikusok és iparművészek rendeztek, az egymást követő délalföldi tárlatok elmúlt ötévi időszakában.

A Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-magyarországi Területi Szervezete által rendezett délalföldi tárlatoknak, a szervezeti összefogottság megerősítésének gondolatán kívül fő feladatuk abban áll, hogy szakmai vonatkozásban és a közönség számára egyaránt lehetőséget adjanak tájegységünk képzőművészetének arculat és színvonal felmérésére, jelen eredményeinek megállapítására, s további fejlődésének meghatározására. Ez a mérlegkészítés most, az ötödik kollektív kiállítás, illetve a fél évtizedes szervezeti együttműködés évfordulója alkalmával különösen indokoltnak mondható. Nyilván ez készítette a Magyar Képzőművészek Szövetsége Területi Bizottságát is arra, hogy *Jubileumi Évkönyvet* adjon ki, amely a régi munkacsoportokból kinövő, mai, megerősödött területi szervezetek művészi fejlődését kívánja tükrözni. Bízunk benne, hogy ebben a kiadványban az egykori Viharsarok és Tiszatáj vidékének hagyományokhoz méltó, mai képzőművészete rangjának megfelelően fog szerepelni. A jövőre nézve egyrészt tanulságos lenne, ha más tájegységek hasonló kiállításaival a miénket kicserélhetnénk. Másrészt, ha a mostani szentesi Kosztay-emlékérem mellett, *dél-magyarországi tanácsi szerveink komoly díjak adományozásával serkentnék a délalföldi képzőművészet szépen ivelő további fejlődését.*

SZELESI ZOLTÁN

MŰVÉSZEK A TISZA PARTJÁN

HEMMERT JÁNOS

Illedelmes arckép? Replikázó vitairat? Érvekkel, ellenérvekkel teli interjú? Mi is illik valójában *Hemmert János*hoz?

Legkönyebben talán csillagokkal kettéválasztott apró jegyzeteket lehetne írni róla, s e gondolatöredékekből összerakosgatni portréjának szabálytalan mozaikját.

Merthogy művészes-arcképe szabálytalan, az biztos. Róla szólna nem lehet „törtélen fejlődésvonalról”, „lassan érlelődő szakaszváltásokról” beszélni — vele kapcsolatban inkább valamiféle szakadatlan kalandozássorozat emlegethető; sebes járású bebarangolása a különböző stílusoknak...

Az ábrázoló művészetben való első lépéseit természetesen a leghagyományosabb *realizmus* jegyében — ám szobrokkal (!) — tette. Tanítóképzős volt ekkor Szegeden, s a naptár még az 1950 előtti éveket mutatta. Szobrászpróbálkozásai — úgy látszik — nem éppen tehetség nélküliek voltak, mert a szegedi MINSZ-klub külön kiállítást rendezett belőlük. Ez volt Hemmert János első önálló tárlata.

A „három dimenzió” után aztán sürgősen áttért a „két dimenzióra”: rajzolni kezdett. (Kedves iskolafársa, *Ács Kovács Ernő*, ma öttömösi iskolaigazgató és tanácselnök volt a legszolgálatkészebb modellje.)

Rajzolt a következő iskolájában, a *Szegedi Pedagógiai Főiskolán* is, ahol majd minden szegedi festők útnak-indítója, *Vinkler László* vizsgálta kartonjait.

Első képét 1952-ben állították ki, s a rákövetkező esztendőben már a festők, szobrászok Csongrád megyei seregszemléjén is szerepel.

1969: közös tárlat *Beszédes Kornállal* és *Pintér Józseffel* a Móra Múzeum kupolacsarnokában; 1961, szegedi Képcsarnok: az első „hivatalos” önálló tárlat...

...amelyen már — saját bevallása szerint — érzékeny esetjárású *posztimpreszionistaként* jelentkezett. Képeiről időközben eltűntek a korábban oly határozott vonalak, el az egyértelműen beszélő formák, s helyükbe a témák oldottabb, áttételesebb feldolgozása lépett.

Ez a korszaka nemcsak látványos volt, de sikereiben sem szegény. Ekkor szer-